

Силабус
навчальної дисципліни
«Методика навчання української мови»
2021–2022 навчальний рік

Освітня програма	Середня освіта (Українська мова і література). Англійська мова
Спеціальність	014 Середня освіта (Українська мова і література)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Викладач	Володимир Нищета
Кафедра	української мови та славістики
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/nischeta/
Контактний телефон	0958659960
E-mail викладача:	nvolodymyr@ukr.net
Графік консультацій	вівторок, 13.00-14.00, ауд. 205, корпус БДПУ 56

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
4 / 120	заочна (дистанційна)	6	4	110	екзамен

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська мова, методика навчання української мови, лінгводидактика, шкільна мовна освіта, освітній підхід, метод навчання, технологія навчання, урок української мови, розвиток мовлення, компетентність (ключова, предметна), компетентний мовець, навчальна програма, наскрізні змістові лінії, прийом навчання, критерії оцінювання, НУШ (нова українська школа), знання, уміння, навички.

Мета та завдання курсу: опанування майбутніми вчителями української мови лінгводидактики й найефективніших форм організації освітнього процесу, найдоцільніших методів і прийомів навчання учнів на сучасному етапі розвитку закладів загальної середньої освіти.

Завдання:

1. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепцій мовної освіти в Україні.
2. Забезпечення засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати учнів – компетентних мовців, виховувати свідомих громадян України.
3. Навчання поєднувати теоретичні знання з практичними потребами сучасних ЗЗСО, втілювати нові методичні ідеї в практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації.
4. Розвиток у студентів пізнавальних інтересів, прагнення до вдосконалення своєї професійної підготовки, уміння працювати з навчально-методичною літературою.
5. Формування в майбутніх учителів-словесників дослідницьких навичок, розвиток уміння проводити самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- тактики та стратегії професійної діяльності в освітній галузі;
- тактики та стратегії професійного педагогічного спілкування;
- державну мову на рівні, достатньому для ефективного розв'язання завдань професійної діяльності;
- сучасні методики й технології в освітній діяльності;
- сутнісні характерологічні ознаки взаємодії у професійному колективі;
- теоретичні засади та прикладні аспекти обраної спеціальності;
- алгоритми наукового аналізу мовного, мовленнєвого матеріалу;
- вимоги дотримання академічної доброчесності;

- основні правила аргументування власної позиції стосовно наукових і професійних питань;
- алгоритми аналізу та редагування текстів різних стилів та жанрів;
- дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного матеріалу;
- способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:
- оцінювати свою професійну діяльність;
- розв'язувати ситуації професійного педагогічного спілкування;
- презентувати результати досліджень державною мовою;
- застосовувати сучасні методика й технології в освітній діяльності;
- аналізувати актуальні проблеми в освітній діяльності;
- оптимально й ефективно взаємодіяти в професійному колективі;
- оперувати мовними фактами;
- інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів;
- науково доцільно здійснювати аналіз мовного, мовленнєвого матеріалу;
- аргументувати власну позицію стосовно наукових і професійних питань;
- аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів;
- реалізовувати підходи й методи для аналізу конкретного мовного матеріалу;
- практично застосовувати способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.

<p>ІК. Бакалавр (рівень 7): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній середній школі.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 5. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ФК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.</p> <p>ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.</p> <p>ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови.</p> <p>ФК 4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.</p> <p>ФК 6. Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетентності в процесі фахової і між-особистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.</p> <p>ФК 7. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до</p>	<p>ПРЗ 1. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови.</p> <p>ПРЗ 2. Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації.</p> <p>ПРЗ 3. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різномірневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ 5. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови для закладів середньої освіти та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.</p> <p>ПРЗ 6. Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі розв'язання соціальних і професійних завдань.</p> <p>ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.</p> <p>ПРУ 2. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень.</p> <p>ПРУ 8. Застосовує сучасні методика й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p> <p>ПРУ 10. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української мови; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.</p> <p>ПРУ 11. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх розв'язання.</p> <p>ПРК 1. Формує комунікаційну стратегію з колегами, со-</p>
---	---

<p>викладання української мови на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.</p> <p>ФК 11. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.</p> <p>ФК 13. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.</p> <p>ФК 14. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).</p> <p>ФК 16. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.</p>	<p>ціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРК 3. Організовує освітній процес у закладі середньої освіти, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).</p> <p>ПРК 4. Керується у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРА 3. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.</p> <p>ПРА 4. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.</p>
--	---

Зміст курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Організація навчального процесу з методики навчання української мови. Особливості організації занять з української мови в ЗЗСО.

Тема 1. Методика навчання української мови як наука і навчальна дисципліна. Українська мова як навчальний предмет у ЗЗСО. Програми та підручники з української мови.

МНУМ як одна із педагогічних наук. Предмет і завдання МНУМ. Наукові основи і джерела розвитку МНУМ. Зв'язок МНУМ із суміжними дисциплінами. Зміст і побудова курсу МНУМ.

Українська мова як навчальний предмет у школі. Зміст роботи з української мови в ЗЗСО: пріоритети мовної освіти; завдання мовної освіти; структура мовної освіти; принципи відбору змісту навчання української мови; зміст навчання української мови в школах з українською мовою навчання; базовий компонент змісту курсу української мови (5–9 кл.); навчання української мови у профільній школі (10–11 кл.); технології навчання.

Змістовий модуль 2. Технологія навчання української мови в ЗЗСО.

Тема 2. Методи і прийоми навчання української мови. Засоби активізації навчальної діяльності на уроках української мови.

Наукова суть понять «метод», «прийом» навчання. Класифікація методів навчання в науковій літературі. Характеристика основних методів навчання: зв'язний виклад учителя, що включає розповідь, пояснення, шкільну лекцію; бесіда; робота з підручником і навчальними посібниками; аналіз мовних явищ (знаходить своє вираження в (а) спостереженні над мовою, (б) граматичному, лексичному аналізі, (в) аналізі художніх творів з огляду на лексику, стиль, зображувальні засоби); метод вправ; програмоване навчання. Засоби активізації навчального процесу на уроках української мови.

Тема 3. Типи уроків української мови, їх структура і методика проведення.

Завдання сучасного уроку української мови в ЗЗСО. Зміст і вимоги до сучасного уроку української мови. Проблема типології уроків української мови. Структура і структурні варіанти уроків української мови. Види уроків української мови. Особливості сучасного уроку української мови в контексті новітніх досягнень лінгводидактики.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3. Основи функційної стилістики в мовній освіті.

Тема 4. Функційно-стилістичний підхід до вивчення мовних явищ. Наукові засади вивчення стилістики в ЗЗСО. Методика ознайомлення учнів із стилями мовлення, формування стилістичних умінь і навичок.

Наукові засади методики вивчення стилістики. Функційно-стилістичне спрямування у вивченні мовних явищ. Наступність і перспективність у вивченні стилістики: а) робота зі стилістики в 1–3 (4) кл.; б) опрацювання стилів мовлення у 5–7 кл.; в) узагальнення і систематизація набутих знань із стилістики. Стилістичні уміння і навички. Стилістичні вправи. Стилістична основа мовленнєвих помилок.

Змістовий модуль 4. Розвиток усного мовлення учнів на уроках української мови.

Тема 5. Види і зміст роботи з розвитку усного мовлення та його місце в системі мовної підготовки.

Мета шкільної мовної освіти – формування компетентного мовця. Основні принципи роботи з розвитку мовлення учнів. Основні напрями роботи з розвитку мовлення школярів. Лінгвістичні й методичні особливості роботи з текстом. Лінгвістичні й методичні особливості роботи над текстом. Види і зміст роботи з розвитку зв'язного усного

мовлення та його місце в системі мовної підготовки учнів.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5. Методика роботи над усним висловлюванням.

Тема 6. Методика розвитку навичок усного літературного мовлення.

Монологічне мовлення як безпосередньо спрямоване до співрозмовника чи аудиторію. Діалогічне мовлення як процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування та його комунікативні функції. Типи монологів і діалогів. Уміння й навички говоріння в процесі монологу та діалогу. Полілог.

Змістовий модуль 6. Розвиток писемного мовлення учнів на уроках української мови.

Тема 7. Основні напрями та принципи роботи над зв'язним писемним мовленням. Методика роботи над писемним висловлюванням.

Психофізіологічна основа читання. Уміння і навички розуміння тексту. Способи читання. Уміння й навички писемного монологічного мовлення. Психолінгвістична модель породження писемного висловлювання. Уміння викладати думки на відповідну тему в писемній формі як уміння вищого порядку.

Тема 8. Написання переказів і творів. Шляхи попередження та виправлення мовних і мовленнєвих помилок у письмових роботах учнів.

Різновиди переказів (1) за характером і типом мовлення, (2) за метою, (3) за характером і типом мовлення, (4) за повнотою відтворення висловлювання, (5) за обсягом, (6) за наявністю додаткових завдань. Методичні особливості роботи над переказами різних типів. Методичний алгоритм написання переказу.

Класифікація творів (1) за метою, (2) за формою, (3) за місцем виконання, (4) за ступенем самостійності учнів у виконанні роботи, (5) за джерелами матеріалу, (6) за складністю, (7) за способом викладу думок (типом мовлення) – розповідь, опис, роздум. Методика компонування тексту висловлювання. Учнівські твори різних мовленнєвих жанрів. Мовленнєві помилки в писемному мовленні.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 7. ШКУМ. Фонетика, орфоєпія, графіка, будова слова, словотвір і методика їх навчання.

Тема 9. Фонетика, орфоєпія, графіка в ШКУМ і методика їх навчання.

Фонетика у шкільному курсі мови. Класифікація звуків. Графіка у шкільному курсі мови. Українська абетка. Спадкоємність і перспективність у засвоєнні фонетики і графіки. Фонетико-графічний розбір. Орфоєпія та її основне значення. Поетапне формування орфоєпічних умінь і навичок. Дикція. Аспекти звука. Правила складоподілу. Акцентуаційні норми. Фонетична транскрипція. Методи і прийоми навчання фонетики, графіки і орфоєпії. Фонетичний розбір.

Змістовий модуль 8. ШКУМ. Лексикологія та фразеологія й методика їх навчання.

Тема 10. Лексикологія та фразеологія у шкільному курсі української мови та методика їх навчання.

Наукові засади навчання лексикології і фразеології у школі. Значення вивчення лексикології й фразеології у мовленнєвому розвитку. Принципи навчання лексикології і фразеології. Особливості засвоєння учнями лексики. Аспекти аналізу значення слова. Лексико-стилістичний аналіз тексту. Стилістично-лексичний аналіз. Вади, притаманні традиційній методиці формування лексичних умінь. Особливості засвоєння учнями фразеології. Ознаки вільних словосполучень. Лінгводидактичні основи лексичної та словникової роботи в школі. Завдання словникової роботи на уроках мови. Лексичні помилки. Роботі над попередженням і виправленням лексичних помилок.

МОДУЛЬ 5

Змістовий модуль 9. ШКУМ. Морфологія та синтаксис і методика їх навчання.

Тема 11. Методика навчання самостійних і службових частин мови. Синтаксис в ШКУМ та методика його навчання.

Місце, значення, принципи і зміст граматики у шкільному курсі мови. Значення, завдання, принципи і зміст вивчення частин мови у шкільному курсі. Наступність у вивченні частин мови в початкових і 5–7 класах. Методика вивчення загальних питань про частини мови. Методи і прийоми теоретико-практичного вивчення частин мови.

Структурно-семантичний підхід до вивчення синтаксису. Значення і місце занять з синтаксису у шкільному курсі мови. Методика вивчення словосполучення. Методика вивчення речення. Особливості вивчення синтаксису в різних за типом шкіл.

Змістовий модуль 10. ШКУМ. Орфографія й пунктуація та методика їх навчання.

Тема 12. Формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів.

Значення орфографії та її місце в шкільному курсі української мови. Поняття про орфограму. Принципи української орфографії, її зв'язок з іншими розділами науки про мову. Психолого-дидактичні основи засвоєння орфографії. Методи і прийоми навчання орфографії. Види орфографічних вправ та методика їх проведення. Робота над орфографічними помилками.

Місце пунктуації в шкільному курсі української мови. Завдання навчання пунктуації. Принципи навчання пунктуації. Методи і прийоми навчання пунктуації. Види вправ з пунктуації. Методика виправлення, обліку і класифікації пунктуаційних помилок. Робота над пунктуаційними помилками.

Методи навчання: словесні (лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (спостереження, ілюстрування,

відеометоди), практичні (вправи різних типів, комплексні контрольні завдання), домашні завдання, самостійна робота.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Метою шкільної мовної освіти є формування учня – компетентного мовця. Тому завдання опанування дисципліни є формування методичної та професійної компетентностей майбутніх учителів. Учитель української мови повинен уміти реалізовувати такі основні функції: комунікативно-навчальну, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулювального й контроль-коригульовального компонентів; розвивальну, тобто прогнозувати шляхи формування й розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, її пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння українською мовою; освітню, тобто допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, збагачувати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, завдяки якій можна усвідомлювати інші явища; виховну, тобто розв'язувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання засобами української мови; гностичну, тобто аналізувати свою професійну діяльність та освітню діяльність учнів, добирати підручники й посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного і мовленнєвого матеріалу, а також оволодіння мовленнєвою діяльністю, вивчати й узагальнювати досвід інших учителів у галузі навчання української мови; конструктивно-планувальну, тобто планувати й творчо конструювати освітній процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі; здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання: мотивувальну, регульовальну, розвивальну, формувальну; організаторську: реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання в процесі навчання й виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- робоча програма курсу;
- тексти лекцій;
- плани практичних занять;
- мультимедійні презентації лекцій.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх практичних завдань і завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

50 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

50 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		
Практичні заняття	26	100
Самостійна робота	10	
Рубіжний контроль	14	
Підсумковий контроль		
Екзамен	50	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ПЗ 1	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
ПЗ 2	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
ПЗ 3	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
ПЗ 4	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
ПЗ 5	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
ПЗ 6	0,5	1	1	1,5	1,5	1,5	2
ПЗ 7	0,5	1	1	1,5	1,5	2	2
ПЗ 8	0,5	1	1	1,5	1,5	2	2
ПЗ 9	1	1	1	1,5	1,5	2	2
ПЗ 10	1	1	1,5	1,5	1,5	2	2
ПЗ 11	1	1	1,5	1,5	1,5	2	2
ПЗ 12	1	1	1,5	1,5	1,5	2	2
ПЗ 13	1	1	1,5	1,5	2	2	2
Максимальна кількість набраних балів	9	13	15	17	20	23	26

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 26 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час контролю самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
ЗМ 1	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1
ЗМ 2	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1
ЗМ 3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
ЗМ 4	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
ЗМ 5	0,3	0,5	0,5	0,5	1	1	1
ЗМ 6	0,3	0,5	0,5	0,5	1	1	1
ЗМ 7	0,3	0,5	0,5	0,5	1	1	1
ЗМ 8	0,3	0,5	0,5	0,5	1	1	1
ЗМ 9	0,3	0,5	1	1	1	1	1
ЗМ 10	0,3	0,5	1	1	1	1	1
Максимальна кількість набраних балів	3	5	6	6	8	9	10

Контроль самостійної роботою здійснюється в різних формах (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда).

Таблиця 4. Розподіл набраних здобувачем балів під час рубіжного контролю

Рубіжний тест 1 МНУМ		Рубіжний тест 2 ШКУМ	
кількість правильних відповідей	кількість балів	кількість правильних відповідей	кількість балів
1	0,5	1	0,5
2	1	2	1
3	1	3	1
4	1,5	4	1,5
5	2	5	2
6	2	6	2
7	2,5	7	2,5
8	3	8	3

9	3
10	3,5
11	4
12	4
13	4,5
14	5
15	5
16	5,5
17	6
18	6
19	6,5
20	7

9	3
10	3,5
11	4
12	4
13	4,5
14	5
15	5
16	5,5
17	6
18	6
19	6,5
20	7

Модульний тест	Кількість набраних балів						
	FX	F	E	D	C	B	A
Максимальна кількість набраних балів	2	3	4	4	5	6	7

Критерії оцінювання навченості здобувачів під час підсумкового контролю:

- 1) теоретичні питання:
  - повнота й ґрунтовність викладу;
  - аргументованість тверджень;
  - суб'єктне усвідомлення змісту;
  - творче осмислення набутих теоретичних знань;
  - термінологічна коректність;
- 2) практичне питання:
  - методична грамотність;
  - обґрунтованість рішень;
  - логічна правильність оформлення думки.

Кількість балів	Теоретичні питання	Практичне завдання
«відмінно / А» 90–100	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Продемонстровано методичну грамотність. Рішення обґрунтовані.
«добре / В» 78–89	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Наявність незначних методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«добре / С» 65–77	Повне засвоєння та часткове суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Наявні помилки щодо термінологічної грамотності.	Наявність методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«задовільно / D» 58–64	Часткове засвоєння матеріалу, недостатнє суб'єктне усвідомлення його. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність значної кількості методичних помилок. Рішення не обґрунтовані.
«задовільно / E» 50–57	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання виконано частко-во. Наявність значної кількості методичних помилок.
«незадовільно / FX» 35–49	Теоретичний матеріал засвоєно фрагментарно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична неграмотність.
«незадовільно / F» 1–34	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання не виконано.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час екзамену (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Таблиця 5. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89	добре		B (добре)
65–77			C (добре)
58–64			D (задовільно)
50–57	задовільно		E (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел:

Основні

1. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Модельна навчальна програма «Українська мова: 5–6 кл.» для закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 12.07.2021 № 795 [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Holub.Horoshkina.14.07.pdf> (дата звернення: 19.08.2021).
2. Державний стандарт базової середньої освіти [Електронний ресурс] / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 11.10.2020).
3. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д. Модельна навчальна програма «Українська мова: 5–6 кл.» для закладів загальної середньої освіти: наказ МОН України від 12.07.2021 № 795 [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Zabolotnyy.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 19.08.2021).
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». *Урядовий кур'єр*. 27.06.2020. № 121.
5. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. (дата звернення: 11.12.2017).
6. Українська мова: 10–11 кл.: програма: академічний рівень. 2017 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasis> (дата звернення: 11.09.2017).
7. Українська мова: 10–11 кл.: програма: профільний рівень. 2017 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58818/> (дата звернення: 11.09.2017).
8. Українська мова: 10–11 кл.: програма: рівень стандарту. 2017 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58800/> (дата звернення: 11.09.2017).
9. Українська мова: 5–9 кл.: програма для загальноосвіт. навч. закл. 2017 р. [Електронний ресурс]. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita-2/navchalni-prohramy-5-9-klasy-naskrizni-zmistovi-liniji/ukrajinska-mova/> (дата звернення: 14.08.2017).
10. Український правопис [Електронний ресурс] / Затверджено Укр. нац. комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.); Схвалено Кабінетом Міністрів України (Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.). 282 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl.pravo.pdf> (дата звернення: 02.09.2019).

Додаткові

11. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва: Издательство ИКАР, 2009. 448 с.
12. Бондаренко Н. В. Експертиза шкільного підручника: коментарі й рекомендації експертам: українська мова. *Експертиза шкільних підручників*: інструктивно-методичні матеріали для експертизи електронних версій

- проектів підручників для учнів 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів: посібник / за заг. ред. О. М. Топузова, Н. Б. Вяткіної. Київ: Педагогічна думка, 2016. С. 56–60.
13. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посіб. для вчителів. Луганськ: Навчальна книга. Янтар, 2004. 84 с.
  14. Голобородько В. В. Наукова робота учнів: програма організації науково-дослідницької діяльності учнів. Харків: Вид. група «Основа», 2005. 208 с.
  15. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896-93-p/print1515547466393023> (дата звернення: 14.08.2007).
  16. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
  17. Дідух Г. І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови у 5–7 класах. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2004. 80 с.
  18. Дороз В. Ф. Методика навчання української мови в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 386 с.
  19. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
  20. Кодекс цінностей сучасного українського виховання. *Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій*; За ред. О. Вишневського. Дрогобич: Відродження, 2001. С. 98–99.
  21. Кодекс цінностей сучасного українського виховання. *Концептуальні засади демо-кратизації та реформування освіти в Україні: педагогічні концепції*. Київ: Шко-ляр, 1997. С. 110–112; *Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій* / Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М.; за ред. О. Вишневського. Дрогобич: Відродження, 2001. С. 98–99.
  22. Козлов Н. И. Гуманизм в современном образовании и его опасности [Электронный ресурс]. *Материалы Междунар. науч.-практ. конф. "Современное профессиональное образование: теоретические основы и прикладные аспекты"*. Институт заоч. и дополн. проф. образования Оренбургского гос. аграрного ун-та. URL: <http://econf.rae.ru/article/7226>. (дата звернення: 14.11.2013).
  23. Колеченко А. К. Энциклопедия педагогических технологий: пособ. для преподавателей. Санкт-Петербург: КАРО, 2002. 368 с.
  24. Кучеренко І. А. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02. Херсонський державний університет. Херсон, 2015. 562 с.
  25. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
  26. Мацько Л. І. Сидоренко Л. І., Мацько, О.М. Стилістика української мови: підручник; за ред. Л. І. Мацько. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.
  27. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2003. 311 с.
  28. Методика навчання риторики в школі: навч. посіб. / авт.-укл. В. А. Нищета. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 200 с.
  29. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах: підруч. для студентів філолог. факул-ів ун-ів / М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.; за ред. М. І. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2004. 400 с.
  30. Національна доктрина розвитку освіти. *Книга методиста: довідково-метод. видання* / Упоряд. Литвиненко Г. М., Вернидуб О. М. Харків: Торсінг плюс, 2006. С. 8–21.
  31. Нищета В. Гра в мовній освіті: про дидактичний інструмент без дидактизму. *Проблеми методів компетентісно орієнтованого навчання української мови в закладах загальної середньої освіти*: зб. матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, докт. пед. наук, проф. Біляєва Олександра Михайловича (22 жовт. 2020 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2020. С. 63–68.
  32. Нищета В. Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 340 с.
  33. Нищета В. Основні педагогічні категорії в лінгводидактичному дискурсі: питання норми. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка* / М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич: Гельветика, 2020. Вип. 27. Том 6. С. 122–125. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.6/27.204656>
  34. Нищета В. А. Дидактична комунікація на уроці української мови у вимірі риторизації: *Мова і соціум: етнокультурний аспект*: матеріали VIII Міжнар. наук. інтернет-конф. (м. Бердянськ, 21–22 жовтня 2020 р.): зб. тез / гол. ред. С. М. Глазова. Бердянськ: БДПУ, 2020. С. 63–65.
  35. Нищета В. А. Інтеграція освітніх підходів у шкільній українськомовній освіті. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*: серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / гол. ред. І. Д. Пасічник. Острог: Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 68. С. 149–155.
  36. Обучение общению: методика школьной риторики: учеб. пособ. / Т. А. Ладыженская, Н. В. Ладыженская,

- З. И. Курцева, Н. И. Махновская, Е. В. Бунеева, Ф. А. Новожилова, Т. М. Ладыженская; под. ред. Т. А. Ладыженской. Москва: Баласс, 2013. 144 с.
37. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія. Київ: Генеза, 2014. 368 с.
  38. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Піктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
  39. Парашич В. В. Аудіювання: зб. навч. і контр. вправ та завдань: 5–11 класи. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2004. 176 с.
  40. Парашич В. В. Читання мовчки: зб. навч. і контр. вправ та завдань: 5–11 класи. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 192 с.
  41. Педагогика: учеб. для студ. высш. пед. учеб. завед. / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под. ред. В. А. Слостенина. Москва: Академия, 2014. 608 с.
  42. Педагогическое речеведение: словарь-справочник / сост. А. А. Князьков; под ред. Т. А. Ладыженской и А. К. Михальской. Москва: Флинта; Наука, 1998. 312 с.
  43. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
  44. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах у таблицях і схемах: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2010. 136 с.
  45. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
  46. Практика застосування інтерактивних технологій. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід:* метод. посіб. / авт.-уклад. Пометун О., Пироженко Л. К.: А.П.Н., 2002. С. 27–65.
  47. Практикум з методики навчання української мови в середніх навчальних закладах: модульний курс: посіб. для студентів пед. ун-ів та ін-ів / кол. авт. за ред. М. І. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с.
  48. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти: наказ МОН № 329 від 13.04.2011. *Офіційний вісник України*. 27.05.2011. № 37. Ст. 1539. С. 157. Код акта 56462/2011.
  49. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. Москва: Когнитивный Центр, 2002. 218 с.
  50. Риторика: навч. посіб. / авт.-упор. В. А. Ницета. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 220 с.
  51. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: в 2 т. Москва: НИИ школьных технологий, 2006. Т. 1. 816 с.
  52. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: в 2 т. Москва: НИИ школьных технологий, 2006. Т. 2. 816 с.
  53. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. М. Пентиліук. Київ: Ленвіт, 2015. 320 с.
  54. Соловей М. І. Спіцин Є. С., Кудіна В. В. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організації навчання: навч. посіб. Київ: Ленвіт, 2008. 377 с.
  55. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / Пометун О. І., Пироженко Л. В.; за ред. О. І. Пометун. Київ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
  56. Теоретические основы содержания общего среднего образования / под ред. В. В. Краевского, И. Я. Лернера. Москва: Педагогика, 1983. 352 с.
  57. Урок української мови в парадигмі компетентнісного підходу: здобутки та перспективи: матеріали регіон. наук.-практ. семінару 23 березня 2011 р. / відп. ред. В. А. Ницета. Бердянськ: БДПУ, 2011. 112 с.
  58. Факультативні заняття з рідної мови в школі / В. І. Тихоша, Г. М. Гайдученко, О. П. Карабута, Н. В. Рябова. Харків: Основа, 2005. 176 с.
  59. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. Москва: Издательский центр «Академия», 2008. 256 с.
  60. Щербина В. І. Волкова О. В., Романенко О. В. Інтерактивні технології на уроках української мови та літератури. Харків: Основа, 2005. 96 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
3. Лінгвістичний портал з української мови (<http://www.mova.info>)
4. «Словники України» онлайн (<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>)
5. Словотвір (<https://slovotvir.org.ua/>)
6. Словопедія (<http://slovopedia.org.ua/>)
7. Лінгвістичний портал (<http://www.mova.info>)

8. Український мовно-інформаційний фонд НАН України(<http://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>)
9. Офіційний сайт Української мови (<https://ukrainskamova.com/>)
10. Академічний тлумачний словник (<http://sum.in.ua/s/>)